

Handlingsplan for skolemiljø

Bjertnes videregående skole

Telefonliste

Alarmtelefon	
Politi - alarmtelefon	112
Medisinsk nødtelefon	113
Politi – Romerike politidistrikt	02800
Politi – lensmannskontoret i Nittedal	67 06 84 70
Kontoret Bjertnes videregående skole	67 07 31 10
Ledelse	
Rektor Randi Michaelsen	930 52 992
Ass. rektor Nina Grønlie	911 19 747
Avdelingsleder Rabia Syed	404 90 308
Avdelingsleder Anne-Christin Skilbrei	412 74 251
Avdelingsleder Morten Ebbell Hestnes	934 13 030
Rådgivere, miljøarbeidere, Helsesykepleier	
Rådgiver Toril Storholt	413 21 692
Rådgiver Mia Kæls Kalleberg	452 39 361
Miljøarbeider Marianne T. Isaksen	901 85 382
Helsesykepleier Gro Elisabeth Dahle	488 88 023
Verneombud	
Hovedverneombud Kjerstin Grønstad Olsen	959 96 611
Varahovedverneombud Mette Vang	415 45 060

Innhold

Telefonliste	2
Innhold	3
Bjertnes' mål med handlingsplan for skolemiljø	4
Vil du lese mer? Her finner du lenker til nyttige ressursider:.....	5
Forebyggende arbeid med klassemiljø og skolemiljø	5
Årshjul for arbeidet med å fremme elevenes skolemiljø.....	6
Årshjul for samarbeid med foresatte	6
Arbeid med psykisk helse	6
Tiltak etter § 9A.....	7
Mobbing, krenkende ord og handlinger	8
Fysisk vold	8
Rus.....	9
Elevfravær	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Rutiner elevfravær.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Hvem har ansvar for hva?.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Regelverk elevfravær (Utdanningsdirektoratet).....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Vedlegg 1:	10
Bekymringsmelding.....	10
Vedlegg 2:	12
Forskrift til opplæringsloven § 3-47. Førings av fravær i vidaregående opplæring	12
Vedlegg 3:	14
Kapittel 9 A. Elevane sitt skolemiljø	14

Bjertnes' mål med handlingsplan for skolemiljø

Alle elever skal oppleve at de er trygge og at de kan trives på Bjertnes!

Denne handlingsplanen skal bidra til at alle elever og alle som jobber i skolen kan vite hvordan vi skal forebygge skader og helsefarer, skape trivsel og sikre at det er gode rutiner ved brudd på skolens normer og regler.

Alle elever har en lovfestet rett til et godt faglig og psykososialt arbeidsmiljø. Det betyr at skolemiljøet skal fremme helse, trivsel og læring. På Bjertnes er vi opptatt av å ivareta og se hver enkelt elev, samtidig som vi jobber for et trygt og inkluderende fellesskap for alle elever og ansatte.

Å være menneske sammen med andre er en læringsprosess som varer hele livet. For å lære er vi avhengig av anerkjennelse og tilbakemelding fra andre. Å lære sammen med andre betyr at vi møter andre i ukjente situasjoner, noe som iblant kan oppleves utrygt. Ingen kan lære noe i en skole uten at det også blir stilt krav til den enkelte, noe som iblant kan oppleves som et press. Derfor er det viktig for oss at alle elever blir møtt med *rimelige* krav og forventninger og at vi har en kultur for gjensidig respekt, anerkjennelse og raushet og at det reageres tydelig ved avvik fra dette.

Elevers rettigheter § 9a

Alle elever i grunnskole eller videregående skole har rett til et godt fysisk og psykososialt arbeidsmiljø. Disse rettighetene er tydelig beskrevet i opplæringslovens § 9A som kalles «Elevenes arbeidsmiljølov». Denne loven beskriver hvilke rettigheter elevene har og hvilke forpliktelser skolen har. Dersom elever opplever at rettighetene ikke innfris så har skolen aktivitetsplikt. Det vil si at skolen har plikt til å gripe inn dersom elever ikke har godt skolemiljø. I tillegg står det at elevene skal delta i å skape et godt skolemiljø.

Rettighetene:

§ 9 A-2. Retten til eit trygt og godt skolemiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

§ 9 A-3. Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

§ 9 A-4. Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

§ 9 A-6. Fylkesmannen si handheving av aktivitetsplikta i enkeltsaker

Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til Fylkesmannen etter at saka er teken opp med rektor.

Fylkesmannen skal avgjere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 er oppfylt. Dersom saka ikkje er teken opp med rektor, eller om det er under ei veke sidan ho vart teken opp, skal Fylkesmannen avvise saka, med mindre særlege grunnar gjer dette urimeleg. Det same gjeld dersom saka ikkje gjeld skolemiljøet på skolen der eleven går når saka blir meldt til Fylkesmannen.

Vil du lese mer? Her finner du lenker til nyttige ressursider:

Regjeringen har utgitt et hefte om elevenes skolemiljø. Du finner det her:

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/mobbing/mobbing_i_frtismiljoene.pdf

Lenke til §9a i opplæringsloven finner du her: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61/KAPITTEL_6#KAPITTEL_6

Utdanningsdirektoratets guide til skolene «Mobbing og mistriksel – hva skal skolen gjøre?»:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/>

Fylkesmannens sider om nulltoleranse mot mobbing:

<https://www.fylkesmannen.no/Arkiv---Nyheter/Nulltoleranse-mot-mobbing-i-skolen/>

Forebyggende arbeid med klassemiljø og skolemiljø

Bjertnes videregående skole jobber for et godt psykososialt miljø for alle elever, både i klassen og på skolen. Skolen er forpliktet gjennom opplæringsloven til å jobbe aktivt og systematisk for å fremme et godt psykososialt miljø, der den enkelte elev kan oppleve trygghet og sosial tilhørighet. Følgende områder er sentrale i arbeidet for å fremme et godt psykososialt miljø på skolen:

- Skolekultur
- Skoleledelse
- Klasseledelse
- Elev-elev relasjoner
- Foreldresamarbeid

Årshjul for arbeidet med å fremme elevenes skolemiljø

Tidspunkt	Aktivitet	Ansvar
Uke 34	Oppstartuken: Bli-kjentaktiviteter, bygge klassemiljø, kick-off osv	Ledelse Kontaktlærere
Fra uke 35 -	Elever som trenger læringsstøtte mottar tilbud på læringstorget	Kontaktlærere, faglærere og læringstorget
August - mai	Klassens time	Kontaktlærer
September	Valg av tillitsvalgt, elevrådsstyret	Assisterende rektor
September	Aktivitetsdag	Kroppsøving
September	Kanoturer/frilutsturer for alle vg1 elever	Lærere
September/ oktober	VIP prosjekt. Arbeid med psykisk helse, besøk i klasserom	Helsesykepleier
10. oktober	Verdensdag for psykisk helse	Helsesykepleier Ledere
Oktober	Elevrådsseminar	Miljøarbeider og ledere
Hele året	Ulike turneringer, te-kopper, komiteer, samtaler og elevoppfølging, daglig arbeid for fellesskap og inkludering.	Miljøarbeider

Årshjul for samarbeid med foresatte

Tidspunkt	Hvem	Hva	Ansvar
Uke 36	Foresatte og kontaktlærere vg1	Oppstartsamtaler vg1	Kontaktlærere
August-september	Foresatte til elever med behov for spesialundervisning	Møter med kontaktlærer og rådgiver	Rådgivere
August-september	Foresatte vg1 og vg2	Foresattemøte	Ledelse og kontaktlærere
November	Foresatte og kontaktlærere	Utviklingssamtaler, vg1 og vg2 Halvårsvurdering uten karakter	Kontaktlærere
Februar	Foresatte vg1	Informasjon om utdanningsvalg	Ledelse og karriererådgiver
Mars	Foresatte vg3	Foresattemøte om russetid	Leder vg3
Mai	Foresatte vg1	Foresattemøte om vg2 i utlandet	Karriererådgiver

Arbeid med psykisk helse

Skolen jobber med å fremme god psykisk helse på følgende måte:

Generelle tiltak

- Skolen har iverksatt prosjektet Trygg start. Målet her er at alle elever skal ha en trygg skolestart og komme raskt og godt i gang med læringen. Eks. økt voksentetthet i fellesareal, flere timer med kontaktlærer, bedre strategier for å bli kjent ved skolestart osv.
- Rådgiver og Helsepsykiater informerer ved om skolestart skolens hjelpeapparat i alle klasser
- Prosjekt Veiledning og informasjon om psykisk helse hos ungdom (VIP) i alle VG1 klassene. Skolens hjelpeapparat har økt beredskap og tid til elevsamtaler mens VIP pågår
- Skolen markerer verdensdagen for psykisk helse
- Bjertnesuka arrangeres i forbindelse med VIP og verdensdagen for psykisk helse
- Skolen samarbeider med Nittedal kommune gjennom Samordningsmodell for lokale, forebyggende tiltak mot rus og kriminalitet (SLT)
- Skolen inviterer til møte med rusen og møte med foreldrene til rusen
- Miljøarbeider og elevrådet inviterer elever til «Tekoppen», sosialt treffpunkt i lunsjen
- Miljøarbeider og elevrådet initierer og gjennomfører elevrettede tiltak gjennom hele året, bl.a sjakk-, kanonball-, fotball- og FIFA-turneringer

Individuelle tiltak

- Støttesamtale med miljøarbeider, rådgiver, Helsepsykiater
- Samtaler om motivasjon og forebygging av drop-out med miljøarbeider, leder eller rådgiver
- Målrettede samtaler om psykisk helse med helsepsykiater eller rådgiver
- Samarbeid med foresatte, interne og eksterne aktører
- Skolen setter opp kurs knyttet til psykisk helse, for eksempel søvnkurs, stressmestringskurs, DU-kurs (depresjonsmestringskurs for ungdom), tørre-å-ta-ordet-kurs ved behov

Tiltak etter § 9A

Skolen har **handlings- og vedtaksplikt**: Dersom rektor får melding om at elever mener at skolemiljøet ikke er trygt og godt jf opplæringslovens § 9A skal skolen undersøke saken og eventuelt iverksette tiltak. Følgende rutine gjelder:

1. Alle som arbeider i skolen har plikt til å følge med og gripe inn

Alle som arbeider på skolen har en plikt til å følge med på hva som skjer på skolen og gripe inn hvis de ser krenkelser som for eksempel mobbing. Rektor skal få beskjed om alvorlige avvik og skolen har plikt til å undersøke saker hvor det er mistanke om at elevens rett etter § 9A ikke er oppfylt.

2. Rektor får melding om at det psykososiale miljøet ikke er godt

Elev eller foresatte melder om at det psykososiale miljøet ikke er godt, eller de ber om tiltak knyttet til elevens psykososiale miljø. Skolen må straks undersøke saken. Den som melder skal ha skriftlig tilbakemelding på at saken er meldt og at undersøkelser starter.

3. Ved mistanke skal saken undersøkes gjennom (for eksempel):

- Samtaler med elev, medelever, lærere og foresatte
- Observasjon av ulike lærings situasjoner, samspill og relasjoner
- Spørreskjema om mobbing i klassen (Moen, 2014:58)
- Elevundersøkelser
- Skolens ledelse vurderer om elevens rett etter § 9A er oppfylt, eller om det skal utarbeides en skriftlig handlingsplan.

4. Dersom elevens rett vurderes som oppfylt, skal saken dokumenteres og lukkes.
5. Dersom skolen vurderer at elevens rett etter § 9A ikke er oppfylt, skal det utarbeides en skriftlig handlingsplan som beskriver hvilke tiltak skolen skal gjøre for å rette opp avvikene. Handlingsplanen skal utarbeides sammen med den den skal gjelde for (i tillegg til foresatte til elever under 18 år) og inneholde:
 - A. Hva som er problemet
 - B. Hvilke tiltak skolen har iverksatt
 - C. Når tiltakene skal iverksettes
 - D. Hvem som er ansvarlig for gjennomføring av tiltakene
 - E. Hvordan tiltakene skal dokumenteres
 - F. Når tiltakene skal evalueres
6. **Spesialkompetanse og bistand**

Skolen har tilgang på flere instanser og personer med spisskompetanse innen mobbetiltak, fysisk og psykisk helse, læringsmiljø, spesialundervisning, rus, vold og kriminalitet. Eksempel er PPT, mobbeombud, helsesykepleier, politi, miljøarbeider, barnevern osv. Det bør alltid vurderes om bistand skal kobles inn i saken.
7. **I ytterste konsekvens**

Rektor er pålagt å informere skoleeier i alvorlige tilfeller eller når skolen ikke klarer å rette opp avviket på en tilfredsstillende måte

Mobbing, krenkende ord og handlinger

Bjertnes videregående skole har nulltoleranse for, og skal arbeide aktivt mot, alle former for mobbing, krenkende ord og handlinger, jf. Opplæringsloven § 9A.

Definisjon på mobbing

En vanlig, generell definisjon av mobbing er følgende: En person er mobbet når han eller hun, gjentatte ganger og over en viss tid, blir utsatt for negative handlinger fra en eller flere andre personer. I definisjonen ligger også at den som blir utsatt har vanskelig for å forsvare seg.

(https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/mobbing/mobbing_i_frtismiljoene.pdf)

Krenkende ord og handlinger er:

- alle former for vold, mobbing, trakassering, rasisme og diskriminering
- enkeltstående negative utsagn om en persons utseende, klær, tro, dialekt osv.
- enten ordene og handlingene kommer fra medelever eller personalet

Diskriminering er urettferdig behandling av individer eller grupper på grunnlag av kjønn, funksjonshemming, seksuell orientering, nasjonalitet, religion eller livssyn.

Seksuell trakassering er uønsket seksuell oppmerksomhet.

Fysisk vold

	Tiltak	Ansvar
Enkelthendelse av fysisk vold		
Reaksjon: • Samtale • Oppfølging • Bortvisning • Politi	Ved alvorlige situasjoner: Ring politiet på 112. Ansatte skal <i>ikke</i> selv gripe inn. Ved problematiske situasjoner skal miljøarbeider og/eller ledere kontaktes. Den ansatte kontakter leder/rektor som står ansvarlig for eventuelle sanksjoner som bortvisning. Foresatte til elever under 18 år varsles av leder. Rutinen for bortvisning følges om bortvisning skal iverksettes. Tiltak kan være samtale, akutt konflikthåndtering, kontakt med helsetjeneste, forebyggende politi eller annen oppfølging etter behov. Leder eller den som har håndtert situasjonen skriver rapport om hendelsen. Kontaktlærer skriver logg.	Ansatte Ansatte Leder Leder Leder
	Ved alvorlige brudd på skolereglementet, vektles loggføringen sterkere enn andre brudd på reglementet. Ved en slik forseelse sendes varsel om nedsatt karakter med en gang.	Kontaktlærer

Rus

Bjertnes aksepterer ikke bruk, besittelse, salg eller oppbevaring av rusmidler på skolen. Vi vil bidra til at elever gjør bedre valg og vil arbeide for at elevene det gjelder endrer holdninger og handlinger til rusmidler. På Bjertnes skiller vi rutinemessig mellom:

- bruk av rusmidler på skolen
- besittelse og salg av rusmidler på skolen og
- mistanke om bruk av rusmidler, som kan påvirke skolegangen.

Elevens leder har **alltid** hovedansvaret for oppfølging av saker. Oppfølging av elever kan delegeres til miljøarbeider eller rådgiver. Lærere melder bekymring eller mistanke til sin leder, som håndterer saken videre.

a) **Mistanke om at eleven er ruset:**

Elever kan utgjøre en fare for seg selv og andre ved bruk av rusmidler på skolen og må tas hånd om av miljøarbeiderne, rådgivere og/eller ledere. Eleven det gjelder må tas inn til samtale og skjermes fra andre elever. I samtalen vurderes det ulike tiltak.

Tiltak kan være å bortvise, se på tegn- og symptomer, kontakte utekontakten eller andre kommunale tjenester. Skolen må vurdere om politi skal kontaktes og forholdet anmeldes. Foresatte kontaktes ved sterk mistanke eller bekreftet bruk.

b) **Besittelse, oppbevaring av eller salg av rusmidler på skolen:**

Om saken er klar, skal elever tas inn til elevens leder for samtale. Politiet kontaktes. Foresatte kontaktes for elever under 18 år.

Elever som mistenkes for besittelse, oppbevaring eller salg kan konfronteres med dette av leder. Råd fra SLT og politi kan innhentes.

c) **Mistanke om bruk av rusmidler som kan påvirke skolegangen:**

Den som har mistanke om at en elev bruker rusmidler tar kontakt med en miljøarbeider, rådgiver eller leder. Her diskuteres saken og årsaken til mistanken. Bekymringen noteres ned. Den som mottar bekymringen har ansvaret for å ta saken videre til elevens leder.

Tiltak lederen kan iverksette: eleven kalles inn til samtale (eleven har rett til å svare på mistanke), se på tegn- og symptomer, kontakte foresatte, kontakte utekontakten eller andre kommunale tjenester.

Vedlegg 1:

Bekymringsmelding

Elever og foresatte kan melde en bekymring, skriftlig eller muntlig, til en av skolens ansatte. Bekymringen bør ikke meldes anonymt, jf. Skolens plikt til å utarbeide en handlingsplan.

Medelever kan melde en bekymring, skriftlig eller muntlig, til en av skolens ansatte. Bekymringen fra medelever kan meldes anonymt.

Skolens ansatte skal melde en bekymring, skriftlig eller muntlig, til sin leder. Ansatte har ikke anledning til å melde saken anonymt.

Bekymringen gjelder:

Elev	
Klasse	
Dato	

Hvem melder saken?

Eleven selv	
Foreldre	

Lærer	
Ansatt ved skolen	
Medelev	
Andre	
Saken meldes anonymt	

BEKYMRINGSMELDING

Beskriv episoden(e) som er bakgrunnen for at du melder saken	
Hvem angår saken, og på hvilken måte?	
Er bekymringen rusrelatert? Hvordan? (Salg, bruk, besittelse, oppbevaring)	
Hva slags krenkelser mener du eleven har vært utsatt for? (seksuell trakassering, mobbing, rasisme etc.)	
Kjenner du til at eleven har vært utsatt for flere krenkende handlinger, eller	

gjentatte krenkende handlinger?	
Forslag til tiltak	
Tilleggsopplysninger	

Meldingen er mottatt av leder på skolen (navn/ dato/ sted/ signatur)

Vedlegg 2:

Forskrift til opplæringsloven § 3-47. Føring av fråvær i vidaregåande opplæring

Alt fråvær skal førast på vitnemålet og kompetansebeviset. Fråvær skal førast i dagar og enkelttimar. Enkelttimar kan ikkje konverterast til dagar.

Rektor kan avgjere om fråvær for den som er deltidselev, skal førast i dagar og timar eller berre i timar. For elevar som skal ha kompetansebevis, skal fråvær førast på kompetansebeviset.

Eleven kan krevje at årsaka til fråværet blir ført på eit vedlegg til vitnemålet eller kompetansebeviset, dersom han eller ho legg fram dokumentasjon på årsaka til fråværet.

Dersom det er mogleg, skal eleven leggje fram dokumentasjon av fråværet frå opplæringa på førehand.

For inntil samanlagt 10 skoledagar i eit opplæringsår, kan ein elev krevje at følgjande fråvær ikkje blir ført på vitnemålet eller på kompetansebeviset dersom det kan dokumenterast at fråværet skyldast:

- a) Helse- og velferdsgrunner
- b) arbeid som tillitsvald
- c) politisk arbeid
- d) hjelpearbeid

- e) lovpålagt oppmøte
- f) representasjon i arrangement på nasjonalt og internasjonalt nivå.

For at fråvær som skyldast helsegrunnar etter bokstav a ikkje skal førast på vitnemålet eller på kompetansebeviset, må eleven leggje fram ei legeerklæring som dokumenterer dette. Fråvær som skyldast helsegrunnar må vare meir enn tre dagar, og det er berre fråvær frå og med fjerde dagen som kan strykast. Ved dokumentert risiko for fråvær etter bokstav a på grunn av funksjonshemming eller kronisk sjukdom, kan fråvær strykast frå og med første fråværsdag.

Organisert studiearbeid og skoleadministrative gjeremål etter avtale med faglæraren eller rektor, skal ikkje reknast som fråvær.

Innanfor ramma av 10 skoledagar kan elevar som er medlemmer av andre trussamfunn enn Den norske kyrkja, krevje at inntil to dagar fråvær som er knytt opp mot ei religiøs høgtid, ikkje blir ført på vitnemålet eller på kompetansebeviset.

Forskrift til opplæringsloven § 3-3 siste ledd. *Grunnlag for vurdering i fag*

I vidaregåande skole skal eleven ikkje få halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter ved fråvær i meir enn 10 prosent av timane i faget. Eleven kan likevel få vurdering med karakter dersom det er dokumentert at fråvær i meir enn 10 prosent av timane i faget skyldast slike grunnar som er nemnde i § 3-47 femte ledd bokstav a til f og åttande ledd. Dersom årsaka til fråværet gjer det klart urimeleg at fråværsgrrensa på 10 prosent skal gjelde, kan ein elev som har inntil 15 prosent udokumentert fråvær i eit fag, også få vurdering med karakter. Avgjerda ligg hos rektor. Læraren må i alle høve ha tilstrekkeleg grunnlag for å gi halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter, jf. tredje ledd.

Vedlegg 3:

Kapittel 9 A. Elevane sitt skolemiljø

§ 9 A-2. Retten til eit trygt og godt skolemiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

§ 9 A-3. Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

§ 9 A-4. Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a) kva problem tiltaka skal løyse
- b) kva tiltak skolen har planlagt
- c) når tiltaka skal gjennomførast
- d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- e) når tiltaka skal evaluerast.

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.

§ 9 A-5. Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenker ein elev

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.

§ 9 A-6. Fylkesmannen si handheving av aktivitetsplikta i enkeltsaker

Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til Fylkesmannen etter at saka er teken opp med rektor.

Fylkesmannen skal avgjere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 er oppfylt. Dersom saka ikkje er teken opp med rektor, eller om det er under ei veke sidan ho vart teken opp, skal Fylkesmannen avvise saka, med mindre særlege grunnar gjer dette urimeleg. Det same gjeld dersom saka ikkje gjeld skolemiljøet på skolen der eleven går når saka blir meldt til Fylkesmannen.

Skolen og skoleeigaren skal utan hinder av lovfesta teieplikt leggje fram alle opplysningar som Fylkesmannen meiner må til for å greie ut saka. Fylkesmannen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i Fylkesmannen si saksbehandling.

Kjem Fylkesmannen til at skolen ikkje har oppfylt aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5, kan Fylkesmannen vedta kva skolen skal gjere for å sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det skal setjast ein frist for gjennomføringa av vedtaket, og Fylkesmannen skal følgje opp saka. Fylkesmannen kan vedta reaksjonar etter skolen sitt ordensreglement, jf. § 9 A-10, eller at ein elev skal byte skole, jf. § 8-1 fjerde ledd.

Avgjerda til Fylkesmannen er eit enkeltvedtak og kan påklagast etter reglane i forvaltningsloven. Skoleeigaren har ikkje klagerett.

§ 9 A-7. Det fysiske miljøet

Skolane skal planleggjast, byggjast, tilretteleggjast og drivast slik at det blir teke omsyn til tryggleiken, helsa, trivselen og læringa til elevane.

Det fysiske miljøet i skolen skal vere i samsvar med dei faglege normene som fagmyndighetene til kvar tid tilrår. Dersom enkelte miljøtilhøve avvik frå desse normene, må skolen kunne dokumentere at miljøet likevel har tilfredsstillande verknad for helsa, trivselen og læringa til elevane.

Alle elevar har rett til ein arbeidsplass som er tilpassa behova deira. Skolen skal innreiast slik at det blir teke omsyn til dei elevane ved skolen som har funksjonshemmingar.

Dersom ein elev eller forelder eller eit av råda eller utvala ved skolen der desse er representerte, ber om tiltak for å rette på fysiske miljøtilhøve, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningsloven. Om skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningsloven som om det var gjort enkeltvedtak.

§ 9 A-8. Elevdeltaking i arbeidet med skolemiljøet

Elevane skal få ta del i planlegginga og gjennomføringa av arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø.

Elevrådet kan oppnemne representantar til å vareta elevane sine interesser overfor skolen og styresmaktene i skolemiljø saker. Dersom det finst eit arbeidsmiljøutval eller liknande organ ved skolen, kan elevane møte med opp til to representantar når utvalet behandlar saker som gjeld skolemiljøet. Representantane skal bli kalla inn til møta med talerett og rett til å få meininga si protokollert. Dei skal ikkje vere til stades når utvalet behandlar saker som inneheld opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt.

Representantane skal få den informasjonen dei treng, men ikkje opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt. I den mon det trengst, har dei rett til opplæring for å skjømte oppgåvene og fritak frå undervisninga.

§ 9 A-9. Informasjonsplikt og rett til å uttale seg

Skolen skal informere elevane og foreldra om rettane i dette kapitlet. Skolane skal òg informere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 og om høvet til å melde saka til Fylkesmannen etter § 9 A-6.

Dersom skolen finn ut at noko ved skolemiljøet kan skade helsa til elevane, skal elevane og foreldra snarast mogleg varslast om det.

Samarbeidsutvalet, skoleutvalet, skolemiljøutvalet, elevrådet og foreldra skal haldast informerte om alt som er viktig for skolemiljøet, og så tidleg som mogleg takast med i arbeidet med skolemiljøtiltak. Dei har rett til innsyn i all dokumentasjon som gjeld det systematiske arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø, og har rett til å uttale seg og komme med framlegg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

§ 9 A-10. Ordensreglement

Kommunen skal gi forskrift om ordensreglement for den enkelte grunnskole, og fylkeskommunen skal gi forskrift om ordensreglement for den enkelte vidaregåande skole.

Reglementet skal gi reglar om rettane og pliktene til elevane så langt dei ikkje er fastsette i lov eller på annan måte. Reglementet skal innehalde reglar om orden og oppførsel, om kva tiltak som kan nyttast mot elevar som bryt reglementet, og om korleis slike saker skal behandlast.

Skolen kan berre nytte tiltak som er fastsette i ordensreglementet. Tiltaka skal ikkje innebere fysisk refsing eller anna krenkjande behandling. Før det blir teke avgjerd om tiltak, har eleven rett til å forklare seg munnleg for den som skal ta avgjerda.

Ordensreglementet skal gjerast kjent for elevane og foreldra. Kravet i forvaltningsloven § 38 første ledd bokstav c om kunngjering i Norsk Lovtidend gjeld ikkje.

§ 9 A-11. Bortvising

Kommunen kan fastsetje i ordensreglementet at grunnskoleelevar kan visast bort frå undervisninga dersom dei bryt reglementet i alvorleg grad eller fleire gonger. Elevar på 1. til 7. årstrinn kan visast bort for enkelttimar eller resten av dagen, og elevar på 8. til 10. årstrinn kan visast bort for opp til tre dagar.

Fylkeskommunen kan fastsetje i ordensreglementet at elevar i vidaregåande skole kan visast bort frå undervisninga i opp til fem dagar dersom dei bryt reglementet i alvorleg grad eller fleire gonger. Det kan like eins fastsetjast at elevar kan visast bort for resten av skoleåret dersom brota er særleg alvorlege.

Rektor kan vedta bortvising etter å ha rådført seg med lærarane til eleven. Fylkeskommunen kan vedta at ein elev i vidaregåande skole skal visast bort for resten av skoleåret. Om ikkje kommunen eller fylkeskommunen fastset noko anna, kan rektor gi lærarar høve til å vise bort elevar frå si eiga undervisning for ei opplæringsøkt, men ikkje meir enn to klokketimar.

Før det blir gjort vedtak om bortvising, skal ein ha vurdert andre tiltak. Foreldra skal varslast før ein elev på 1. til 7. årstrinn blir bortvist for resten av dagen.

§ 9 A-12. Tvangsmulkt

For å sikre gjennomføringa av vedtak etter § 9 A-6 fjerde ledd kan Fylkesmannen og klageinstansen fastsetje tvangsmulkt for skoleeigaren. Avgjerd om tvangsmulkt kan gjerast samtidig med vedtak etter § 9 A-6 fjerde ledd eller seinare.

Ei avgjerd om tvangsmulkt får verknad når skoleeigaren ikkje held fristen for gjennomføring av vedtaket etter § 9 A-6 fjerde ledd, og mulkta går inntil vedtaket er oppfylt. Ei avgjerd om tvangsmulkt får ikkje verknad dersom det blir uråd å rette seg etter vedtaket og den ansvarlege ikkje kan noko for dette.

Avgjerda om tvangsmulkt skal behandlast i samsvar med reglane i forvaltningsloven kapittel IV og V. Skoleeigaren har ikkje klagerett.

Mulkta går til statskassa. I særlege tilfelle kan tvangsmulkta reduserast eller falle bort.

Departementet kan gi forskrift om kva slags tvangsmulkt som kan nyttast, og om kor stor mulkta skal vere.

§ 9 A-13. Straffansvar

Med bøter, fengsel i opp til 3 månader eller begge delar blir den straffa som forsettleg eller aktlaust, og alvorleg eller gjentekne gonger, bryt plikta etter § 9 A-4 første og andre ledd og § 9 A-5. Med bøter, fengsel i opp til 3 månader eller begge delar blir rektoren straffa som forsettleg eller aktlaust, og alvorleg eller gjentekne gonger, bryt plikta etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd.

Dersom § 9 A-4 første til fjerde ledd eller § 9 A-5 er brotne av nokon som handlar på vegner av skolen, kan skoleeigaren straffast, jf. straffeloven § 27.

Fristen for forelding av straffansvaret er 5 år.

§ 9 A-14. Erstatningsansvar og bevisbyrde

Reglane i lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning kapittel 2 gjeld for saker om psykososialt skolemiljø etter reglane i dette kapitlet.

Dersom det i saker etter første ledd ligg føre tilhøve som gir grunn til å tru at skoleeigaren ikkje har følgd reglane i eller i medhald av kapittel 9 A om psykososialt skolemiljø, skal dette leggjast til grunn med mindre skoleeigaren gjer noko anna truleg.

§ 9 A-15. Forskrift om skolemiljøet

Departementet kan gi forskrift om krav til skolemiljøet.